

Literatura:

- Hollerová P. (1997): *Pozůstalost sochaře Karla Lidického*. - MS, diplomová práce, Filosof. Fak. MU: 1-120. Brno.
 Kotalík J. (1975): *Karel Lidický, Katalog výstavy v Královském letohrádku v Praze*. - Národní galerie: 1-22. Praha.
 Lidický K. (1955): O sochařské kompozici. - *Výtvarné umění*, 5: 117 - 126. Praha.

- Lidický K. (1963): *Modelování - učebnice*. - Ústav pro dálkové studium učitelů: 1-42. Praha.
 Lidický K. (1970): Dojmy a vzpomínky. - *Výtvarné umění*, 20: 243. Praha.
 Rataj J. (1970): *Karel Lidický*. - Odeon: 1-48. Praha.
 Wenig J: Chvilé se sochařem. - *Lidová demokracie*, 16.5.1970: 13.

Účelové známky okresu Beroun

Zbyněk Likovský¹

1. Úvod

Účelové známky jsou autentickými doklady hospodářských a společenských vztahů své doby. Sloužily zpravidla jako stvrzenky či poukázky - tedy jako jednoduchý prostředek kontroly, nevyžadující další administrativní opatření. K jejich výrobě byly zpravidla užívány obecné kovy; kruhové mnohdy připomínají mince. Existují však i známky lepenkové, porcelánové, nejnověji plastové.

V Českých zemích největšího rozšíření dosáhly s nástupem průmyslové revoluce - tedy v době od poloviny minulého století, kdy rozvoj industrializace podminil přestavbu celé společnosti. Sociální a ekonomické proměny, jež byly důsledkem změn politických po roce 1948, naopak vedly k ústupu od praxe jejich užívání, takže v současnosti u nás slouží jen nepatrný zlomek někdejšího počtu. Jejich systematické studium se rozvíjí teprve v posledních letech. Celkem jich bylo v Českých zemích vydáno na 200 000 druhů - z tohoto obrovského množství jich však písemnictví zmiňuje sotva 1 % (Světlá-Dubská a Z. Likovský 1995).

Starší známky se do současnosti dochovaly jen výjimečně: po skončení platnosti bývaly zpravidla jako bezcenné vyhozeny. Pátrání po těch, o jejichž existenci s jistotou víme - kupř. po kovových známkách sloužících na sklonku předmnichovské republiky pro kontrolu ostrahy objektů opevnění, jejichž linie procházela i berounským okresem (Jakub Likovský a Bauer 1998) - je velice nesnadné a zpravidla bezúspěšné.

Jak sloužily ty účelové známky jež se nám dostaly do rukou, kdy a kdo je vydal, kdo byl jejich výrobcem, kolik kusů jich bylo vyrobeno - to jsou některé z mnoha otázek, na něž jen obtížně hledáme odpovědi. V době používání bývaly něčím tak samozřejmým, že se o nich zpravidla nevedly žádné záznamy. Proto dnes, kdy většina pamětníků již nežije, jejich někdejší funkci často jen odhadujeme - zejména není-li zřejmá ani z legendy.

Uvádím zde těch několik málo účelových známek dnešního okresu Beroun, které se mi dosud podařilo zdokumentovat. Jsou v ní zahrnuty i již uveřejněné, neboť popisy jsou rozptýleny v řadě ne vždy snadno dostupných publikací. **L** označuje líc, **R** rub známek. Pořadová čísla popisů a číslování snímků navzájem korespondují.

2. Známky mlýnů a pekárny

Známky vydávané pekárny i mlýny byly povětšinou poukázkami na chléb - zjednodušovaly vyúčtování od zákazníků přijaté mouky či obilí a pečného, případně sloužily jako stvrzenky předplatného. Pro mlýny bylo pecnářství, tj. pečení chleba, jedním z prostředků jak udržet mlýn v činnosti; také umožňovalo překlenout období, kdy pro mlýn nebylo dost práce. Přesto každoročně zanikaly stovky drobných mlýnů, které se nedokázaly ubránit konkurenci mlýnů velkokapacitních a dovozu laciné mouky z Uher (Světlá-Dubská a Z. Likovský 1994).

Bohumír Páv (mlýn, Beroun)

1. **L**: opis BOH. PÁV MLÝN BEROUN, uprostřed hodnotová číslice 2
R: hladký, zvýšený okraj
 Mosaz; kruh Ø 25,0 mm; 4,7 g
 Uveřejněna (Světlá-Dubská a Z. Likovský 1988)

2. **L**: opis BOH. PÁV MLÝN BEROUN, uprostřed hodnotová číslice 3

R: jako u známky č. 1 (nezobrazen)
 Mosaz; kruh Ø 25,0 mm; 4,6 g
 Uveřejněna (Světlá-Dubská a Z. Likovský 1988)

Jan Pravda (pekárna, Broumy)

3. **L**: čtyřřádkový nápis JAN PRAVDA PEKAŘ BROUMY
R: nápis 1 kg
 Zinek; kruh Ø 25,0 mm; 4,2 g
 Uveřejněna (Světlá-Dubská a Z. Likovský 1989; Urminský 1990).

Jindřich Průša (pekárna, Nižbor)

4. **L**: v písmenu **P** text NIŽBORSKÝ CHLÉB
R: pod nižborským zámekem nápis 2 kg
 Hliník; kruh Ø 25,5 mm; 1,4 g
 Uveřejněna (Dubská a Z. Likovský 1988).

5. **L** i **R**: jako u známky č. 4 (nezobrazeny)
 Mosaz; kruh Ø 25,5 mm; 4,8 g
 Uveřejněna (Dubská a Z. Likovský 1988).

M. J. Zajíček (mlýn, Beroun)

6. **L**: dole ve fragmentu mlýnského kola dvouřádkový nápis **zajíčkův mlýn**, nad ním visle **beroun** a monogram **MJZ**
R: nápis Kg 3
 Mosaz; kruh Ø 23,0 mm; 5,5 g

MLýn (Zadní Třebáň)

7. **L**: opis a dvouřádkový nápis MLÝN ZADNÍ TŘEBÁŇ ČP. 208
R: nápis 2 kg
 Zinek; kruh Ø 25,0 mm; 5,3 g
 Uveřejněna (Světlá-Dubská a Z. Likovský 1990).
 8. **L**: jako u známky č. 7 (nezobrazen)
R: nápis 3 kg
 Zinek; kruh Ø 25,0 mm; 5,1 g
 Uveřejněna (Světlá-Dubská a Z. Likovský 1990).

3. Známky pivovarů

Naprostá většina pivovarských známek byla poukázkami na tzv. domácí pivo, tj. pivo, které mohli zaměstnanci v pivovaru vypít - muži zpravidla 3 litry, ženy a mladiství 1 litr piva denně. Až do počátku dvacátých let našeho století bylo poskytováno bezplatně a jeho vynesení z pivovaru bylo přísně stíháno; teprve po zakotvení nároku na ně v kolektivních smlouvách stalo se pivem deputátním (Z. Likovský 1991). Pokud jde o historii pivovarů, ze kterých níže uvedené známky pocházejí, odkazují na příslušné písemnictví (Z. Likovský 1996-1997, 1997-1998).

František Čáp (1897-1919 nájemce pivovaru v Točnicku)

9. **L**: opis a nápis PIVOVAR TOČNÍK
R: nápis 1 L
 Mosaz; kruh Ø 22,5 mm; 3,1 g
 Uveřejněna (Dubský 1986; Z. Likovský 1990).

Josef Šebestian rytíř Daubek (1882-1922 majitel pivovaru v Litni)

10. **L**: nápis J. S. DAUBEK
R: obloukový řádek a nápis PIVOVAR LITEN
 Mosaz; kruh Ø 25,5 mm; 4,3 g
 Uveřejněna (Z. Likovský 1990).

¹ Vinohradská 40, 120 00 Praha 2 - Vinohrady

Tato práce by nemohla být sepsána bez laskavého zpřístupnění tohoto pozoruhodného materiálu a bez další pomoci. Mé poděkování náleží paní dr. Ivě Světlé-Dubské z Prahy a pánům ing. Jiřímu Daňkovi z Prahy, dr. Václavu Hruškovi z Příbrami, Jaroslavu Podivínovi, Pavlu Práglovi a dr. Radomíru Štembergovi z Prahy i ing. Věroslavu Vilišovi z Tlumačova.

Čes. kras (Beroun), 26 (2000), 53-56, 4 tab. foto

ISSN 1211-1643

ISBN 80-902098-4-X

Buď *František Mareš starší* nebo *František Mareš mladší* (majitelé statku s pivovarem v Suchomastech: st. 1891-1906, ml. 1906-1920).

11. L: obloukový řádek, nápis a opis FRANT. MAREŠ SUCHOMASTY

R: nápis 1 L
Mosaz; kruh Ø 22,0 mm; 3,1 g
Uveřejněna (Z. Likovský 1990).

František Josef Nejedlý (1876-1888 nájemce pivovaru v Hořovicích, 1888-1913 majitel pivovaru v Žebráku)

12. L: ve věnci z chmelových větvíček a ječných klasů písmeno N
R: nápis a opis 1/2 LITRU HOŘOVICKÉHO PIVA
Měď; kruh Ø 20,5 mm; 2,1 g
Uveřejněna (Z. Likovský 1990).

13. L: jako u známky č. 12 (nezobrazen)
R: nápis a opis 1/2 LITRU ŽEBRÁCKÉHO PIVA *
Hliník; kruh Ø 22,0 mm; 0,8 g
Uveřejněna (Jaroslav Likovský a Z. Likovský 1985).

14. L: v nahoře otevřeném věnci ze snítky chmele a ječných klasů monogram FJN

R: opis LITR PIVA * V PIVOVÁŘE *
Měď; kruh Ø 24,0 mm; 3,4 g
Uveřejněna (Jaroslav Likovský a Z. Likovský 1985; Z. Likovský 1984).

15. L: jako u známky č. 14 (nezobrazen)
R: dvouřádkový nápis a opis LITR PIVA V PIVOVÁŘE
Měď; kruh Ø 25,0 mm; 3,8 a 4,3 g (hmotností dvou kusů)
Uveřejněna (Z. Likovský 1990).

František Rudolf a *Edvard Nolčové* (první 1873-1888, oba další 1873-1892 majitelé velkostatku s pivovarem v Tmanín),

16. L: opis VELKOSTATEK TMAN
R: nápis 1 L.
Mosaz; kruh Ø 24,0 mm; 4,0 g
Uveřejněna (Z. Likovský 1990; Z. Likovský a Světlá-Dubská 1995).

4. Znamky hostinců

Konkurenční tlak vedl provozovatele hostinců ke snaze udržet si okruh svých zákazníků, případně získat další. Jednou z možností byly účelové známky, jež samozřejmě platily pouze v tom hostinci, který je zavedl. Host, jenž je třeba při placení dostal nazpět nejspíše přišel znovu, aby jimi zaplatil další útratu. Zakoupením známek, tj. předplatních poukázek na jídlo nebo nápoj, obvykle získával slevu.

Antonín Cimler (nájemce hostince a kantiny v Králově Dvoře)

17. L: opis a nápis ANT. CIMLER * KRÁLŮV DVŮR * 1 L
R: negativní obraz líce („brakteátová ražba“)
Mosaz; kruh Ø 25,0 mm; 4,7 g

Antonín Pintner (v třicátých letech hostinský ve Všeradích)

18. L: třířádkový vbitý nápis ANTONÍN PINTNER VŠERADICE
R: dvouřádkový vbitý nápis 2 Kč ZÁLOHA
Mosaz; kruh Ø 25,5 mm; 3,9 g

5. Znamky železáren

Všechny zde uvedené známky sloužily jako poukázky na pivo, které v horkých provozech nahrazovalo ztráty tekutin.

Železářny (Komárov)

19. L: opis a nápis HOŘOVICKÉ ŽELEZÁŘNY V KOMÁROVĚ, uprostřed hornická kladívka a šipka, nad středem dodatečně vbitá šesticípá hvězdička
R: třířádkový nápis 1 LITR 1882, nad středem dvě dodatečně vbité šesticípé hvězdičky
Mosaz; kruh Ø 32,0 mm; 7,9 g
Není jisté, je-li letopočet na rubu rokem vydání známky.
20. L: opis * ŽELEZÁŘNY * KOMÁROVSKÉ, uprostřed hornická kladívka
R: v nahore otevřeném věnci z lipových snítek nápis 1, dole značeno PICHL
Měď; kruh Ø 19,5 mm; 2,8 g
Ražba: I. B. Pichl (Herber 1980)
Uveřejněna (Petřík 1937).
21. L i R: jako u známky č. 20 (nezobrazeny)
Mosaz; kruh Ø 20,0 mm; 2,8 a 3,4 g (hmotnosti dvou kusů)
Ražba: I. B. Pichl (Herber 1980).
22. L: opis * ŽELEZÁŘNY * KOMÁROVSKÉ, uprostřed hornická kladívka
R: v nahore otevřeném věnci z lipových snítek dvouřádkový nápis 1 LITR, dole značeno PICHL
Mosaz; kruh Ø 26,0 mm; 4,3 g
Ražba: I. B. Pichl (Herber 1980).
23. L i R: jako u známky č. 22 (nezobrazeny)
Měď; kruh Ø 26,0 mm; 4,0 g
Ražba: I. B. Pichl (Herber 1980).

6. Známká biografu

Papírové vstupenky do biografu jsou dnes běžnou praxí. Dokladem, že tomu tak nemuselo být vždy a všude, je tato kovová známka. Byla zavedena nejspíše v roce 1932 - při otevření kina.

Městský biograf (Hostomice)

24. L: dvouřádkový nápis a opis MĚSTSKÝ BIOGRAF V HOSTOMICÍCH
R: perlovec, uprostřed dodatečně vbito číslo 224
Poniklovaný zinek; kruh Ø 25,5 mm; 4,1 g
Uveřejněna (Z. Likovský, Čáslavský a Světlá-Dubská 1992).

7. Známká koupaliště

Pro uložení oděvu na koupališti bývá možné pronajmout si za zvláštní poplatek kabinu, nebo šatní skříňku. Její číslo nese buď klíč, nebo přívěšek ke klíči připojený.

Městské koupaliště (Beroun)

25. L: MĚSTSKÉ KOUPALISTĚ V BEROUNĚ
R: dodatečně vbito 276.
Hliník; kruh Ø 30,5 mm; otvor 6,0 x 2,0 mm; 2,2 g
Ražba: Kármel a Kyselý, Praha (Herber 1980).

8. Známký pro psy

V Čechách, počínaje rokem 1873, každoročně vydávaly evidenční psí známky ty obce, které zavedly daň za držení psa (Zákoník zemský království Českého, 1873, částka X, č. 24). Od roku 1909 byly zaváděny kontumační psí známky pro označování těch psů, kteří při kontumaci prošli prohlídkou u veterinárního lékaře (Zákoník říšský atd., 1909, částka LXXX, č. 177).

Obecní úřad Zdice (evidenční psí známka)

26. L: dvouřádkový nápis 19 37 ZDICE
R: stojící německý ovčák zprava
Hliník; přibližně elipsa 36,0 x 24,0 mm, otvor Ø 3,0 mm; 2,1 g
Ražba: Podivín, Praha (Z. Likovský 1992).
Známká byla zdokumentována v archivu ražebny, proto postrádá evidenční číslo, které bývalo vbito dodatečně.

Obecní úřad Podluhy (kontumační psí známka)

27. L: dvouřádkový nápis PODLUHY OKR. HOŘOVICE, dole dodatečně vbito evidenční číslo 115
R: stojící německý ovčák zprava
Mosaz; kosočtverec na šířku 36,5 x 28,5 mm; otvor Ø 3,5 mm; 5,7 g
Ražba: Podivín, Praha (Z. Likovský 1992).

Literatura

- Dubská I., Dubský R. (1987): České a moravské psí známky 19. století. - *Sběratelské zprávy*, 54: 110-117.
Dubská I., Likovský Z. (1988): Známký na chléb. - *Mlýnsko-pekárenský průmysl*, 34: 235-237.
Dubský R. (1986): Kolik asi existuje účelových známek z našeho území? - *Drobná plastika*, 1986: 33-42.
Herber O. (1980): Pražské ražebny a jejich rytci (Poznámky k jejich historii) II. - *Sběratelské zprávy*, 32, příloha: 15-37.
Likovský Jakub, Bauer Z. (1998): *Československé opevnění z let 1935-1938: Opevnění předmostí Prahy*. Praha.
Likovský Jaroslav, Likovský Z. (1985): Známký českých pivovarů. - *Sběratelské zprávy*, 49, příloha: 1-63.
Likovský Z. (1984): Záhadné kovové známky. - *Kvasný průmysl*, 30, příloha Kvas 6: 2-3.
Likovský Z. (1988): Určení neurčených pivních známek. - *Kvasný průmysl*, 34: 348.
Likovský Z. (1990): Známký českých pivovarů (2). - *Sběratelské zprávy*, 61, příloha: 1-87.
Likovský Z. (1991): Domácí pivo. *Kvasný průmysl* 37: 221-222.
Likovský Z. (1992): Ražebna Vladimíra Podivína v Praze. - *Sběratelské zprávy*, 69, příloha: 1-20.
Likovský Z., Čáslavský K., Světlá-Dubská I. (1992): Známká pražského kina Ponrepo. - *Numismatické listy*, 47: 13-16.
Likovský Z., Světlá-Dubská I. (1995): Známký statků a velkostatků. - *Sběratelské zprávy*, 74: 106-115.
Likovský Z. (1996-1997): Pivovary československého území 1901-1950. - *Kvasný průmysl*, 42-43, příloha: 1-340.
Likovský Z. (1997-1998): Majitelé, nájemci a vedoucí pracovníci pivovarů Českých zemí 1869-1950. - *Kvasný průmysl*, 43-44, příloha: 1-320.
Petřík R. (1937): *Popis nouzových platidel, vydaných v letech 1914-1923 na území čs. republiky, ale též ražeb a poukázek vydaných po tomto válečném a poválečném údobí a v dodatku též ražby z doby předválečné. Eine Beschreibung von Zahlungsmitteln herausgegeben in den Jahren 1914-1923 auf dem Gebiete der čs. Republik, aber auch von Prägungen herausgegeben nach dieser Kriegs- und Nachkriegszeit und im Nachtrage auch Prägungen der Vorkriegszeit*. Vydání II. Šumperk - Mähr. Schönberg 1937, xii + 127 listů.

- Světlá-Dubská I., Likovský Z. (1988): Známky na chléb (4). - *Mlýnsko-pekárenský průmysl*, 34: 370-371.
- Světlá-Dubská I., Likovský Z. (1989): Známky na chléb (9). - *Mlýnsko-pekárenský průmysl*, 35 (6): 188, obálka s. 3.
- Světlá-Dubská I., Likovský Z. (1990): Známky na chléb (13). - *Mlýnsko-pekárenský průmysl*, 36: 178-179.
- Světlá-Dubská I., Likovský Z. (1994): Známky na chléb. - *Numismatické listy*, 49: 77-81.

- Světlá-Dubská I., Likovský Z. (1995): Kolik asi existuje účelových známek z našeho území? - *Numismatické listy*, 50: 166-167.
- Světlá-Dubská I., Likovský Z. (1996): Razidla kontumačních psích známek pražské ražebny V. Podivín. - *Numismatik*, 2: 86-90.
- Urmínský A. (1990): Chlebové známky. - *Numismatika*, 7: 48-49.
- Zákon, daný dne 29. března 1873 pro království České, kterýmž zplnomocňují se obce k uvedení daně ze psů.* In: *Zákoník zemský království Českého*, částka X, č. 24.
- Zákon, daný dne 6. srpna 1909, o zamezení a potlačení nakažlivých nemocí zvířecích.* In: *Zákoník říšský pro království a země v radě říšské zastoupené*, částka LXXX, č. 177.

Sága rodu Duslů

Jiří Topinka¹

1. Úvod

Málokterý z návštěvníků Vídně, ve snaze vidět během jednoho dne hlavně císařský Hofburg, zabloudí na nedaleké náměstí Marie Terezie, které svírají rovnými liniemi svých monumentálních budov Uměleckohistorické a Přírodovědecké muzeum. Vznosná novorenesanční budova poslední jmenované instituce ve svých útrokách ukrývá mj. i četné paleontologické artefakty, které mají zčásti vztah nejen k Čechách, ale přímo k Berounsku. Pod skleněnými vitrínami tu můžeme spatřit velkou část kdysi slavné Duslovy sbírky zkamenělin českého siluru z oblasti Barrandienu. Ony otisky času, trilobiti, ramenonožci a ostatní pozůstatky života prvohorního moře, které Dusl postupně věnoval vídeňskému muzeu, jsou zároveň jedinými svědky velké vášně tohoto výjimečného muže. Co však dnes víme o Martinu Duslovi a jeho rodině, o době ve které žil? Pokusme se alespoň v obrysech načrtnout obraz kdysi vysoce postavené berounské měšťanské rodiny, jejích osudů i doby, ve které žila.

2. Zdroj blahobytu

Ve čtyřicátých letech minulého století měl Beroun spolu s většinou ostatních menších měst víceméně agrární hospodářství, o čemž svědčí i pět mlýnů, zpracovávajících produkci měšťanů a okolních sedláků. Jedinou výraznou výjimku tvořila Kubínzského přádelna, vzniknuvší v roce 1835. Ve městě působilo několik desítek nejrůznějších řemeslníků a malopodnikatelů, ale jen málokdo z nich se odvažil povznést nad omezené možnosti živnosti a rozjet podnikání ve velkém. K těm několika odvážlivcům patřil i Antonín Dusl (1798-1876), původem snad z Bavorska. Ač měl velké potíže s češtinou, dokázal se vzdát jisté služby u místní pošty a vstoupil do podniku Jana Horáka, který vlastnil již od 30. let na Závodí malou pilu. Teprve vstupem Dusla v roce 1846 se původně nepatrná firma začala vzmáhat. Není divu, vždyť oběma společníkům se podařilo získat atraktivní zakázku na dodávky výdřevy do kladenských dolů. Desítky formanských vozů s čerstvým dřívím odjížděly směrem na Kladno a firma utěšeně rostla. Zanedlouho za Městskou horou, u Duslova domku čp. 115, vznikla ohrada, ve které se skladovalo zpracované dříví, pocházející vesměs z městských revírů Herynků, Veselá a Plešivec. Za pár let domek na plzeňském předměstí už nepostačoval potřebám Duslovy rodiny, proto Antonín Dusl spolu s J. Horákem ml., který ve firmě vystřídal roku 1852 svého otce, rozšířili, či spíše znovu vystavěli v roce 1866 koupenný dům čp. 156 na rohu České a tehdejší Karlovy ulice (dnes Politických vězňů). Z něj se na dlouhých 25 let stala rezidence této podnikatelské měšťanské rodiny.

Antonín Dusl mohl být spokojen, dařilo se mu nejen v obchodu, ale i v osobním životě. Se svou manželkou Annou, rozenou Svidenskou, pocházející z Plzně, vychoval pět dětí. O dcery nemusel mít starost, obě dvě, Marie a Jindřiška, se výhodně provdaly, Jindřiška dokonce za Josefa Wiesenbergera z významného berounského rodu, který vlastnil v Žebráce koželužský závod. Horší to bylo se třemi syny. Pokud ale starý Dusl měl nějaké obavy o jejich budoucnost, byly liché. Je zajímavé, že teprve nejmladší syn Martin podědil otcův talent. Jeho bratr Antonín († 1888) převzal otcovo hospodářství čp. 91 na Závodí u státní silnice, které roku 1875 rozšířil a přestavěl jej v parádní statek. Josef (1840-1872) si zvolil úplně odlišnou dráhu. Zřejmě již v dětství projevoval spíše humanitní sklony, a tak jej otec

nechal „vyštudovat“. Nakonec zakotvil jako gymnaziální profesor zeměpisu a dějepisu v srbském Šabaci. Bohužel ne nadlouho, ve dvatřiceti letech zemřel. Jeho otec tak nebyl ušetřen toho nejhoršího v životě - smrti svého syna. Alespoň malou náplastí na jeho žal byly úspěchy jeho nejmladšího potomka.

Martin se narodil 10. prosince 1847, tedy v předvečer bouřlivého revolučního roku. Na přelomu 50. a 60. let, po ukončení místní piaristické školy, mu otec zaplatil vzdělání na české reálce v Praze. Poté absolvoval stavební obor na české technice a kromě toho ještě obchodní školu. Předpokládáme, že s prospěchem výborným, neboť jak se přesvědčíme, získané znalosti velmi brzy a bohatě zúročil ve svém rodném městě. Krátce po návratu ze studií, v roce 1869, se navíc výhodně oženil s dcerou zdejšího zámožného měšťana, která přinesla Duslovým jistě nemalé věno. To vše vytvořilo pozoruhodný kapitál, který hodlal Martin obratem investovat.

Rok, kdy vstoupil do stavu manželského, byl pro Martina přelomovým i v jiném směru. Dvaadvacetiletý mladík se stal společníkem svého otce, neboť vyplatil podíly společníků Horáka a Trky. Vznikla tak čistě rodinná firma na zpracování dřeva Ant. Dusl & syn. Ještě téhož roku se stal vlastníkem poloviny domu svého otce. I v podnikání se mu nadmíru dobře dařilo. Dodával dříví na pravidelné rekonstrukce provizorního dřevěného mostu přes Berounku, než jej nahradila v roce 1882 železná konstrukce. Neváhal ani využít své stavební znalosti a založil „podnikatelství staveb“. Velmi brzy využil rozhodnutí městské rady o výstavbě měšťanského pivovaru, jehož spoluakcionářem byl i jeho otec, a rozhodl se, že si stavbu najme do vlastní režie. Na tu dobu odvážné rozhodnutí, ale za těch 70 000 zl., na kolik stavba nakonec přišla, to určitě stálo. V dubnu 1871 začal se stavbou a o čtyři měsíce později ji také dokončil spolu se společníky Františkem Horákem a Aloisem Trkou. A nejen to - v prvních dvou letech existence pivovaru zasedal Martin Dusl ve správní radě pivovaru.

Jeho hlavním zájmem ale zůstala rodinná firma. V únoru 1871 získal od magistrátu živnostenský list na „obchod v prknech“. O jeho podnikavosti svědčí i to, že již o pět let později odkoupil i druhou polovinu otcova domu čp. 156, který mu jeho přítel, stavitel Trka, rozšířil o další patro a vybudoval v něm klenuté konírný. Na znamení svého rostoucího postavení nechal střechu pokrýt velmi drahým zinkovým plechem. Během slunečního svitu napovídaly zářivé odlesky Duslova příbytku, že mezi nimi žije kdosi výjimečný... Martin tento pocit svých sousedů ještě posílil v roce 1879, kdy uprostřed své protáhlé zahrady, která sousedila se státní silnicí, vystavěl nádherný prostorný skleník s novoklasicistním bohatě štukovaným vchodem.

Přesto, nebo právě proto, že se Martinovi nebývale dařilo, začal počátkem 80. let vážně uvažovat o výstavbě zcela nového, moderního dřevozpracujícího závodu, který by nahradil starou pilu na Závodí s nedostatečnou kapacitou. A svůj sen počal uskutečňovat s razancí jemu vlastní.

3. Výstavba nového závodu

Osmdesátá léta přinesla Berounu po nepřítli šťastných, krizových letech sedmdesátých konečně konjunkturu, která se projevila jak rozvojem podnikání, tak i zvýšeným stavebním ruchem ve městě. Kdysi zaostávající provinční městečko s necelými třemi tisícovkami obyvatel (1843) se proměňovalo v rozvíjející se průmyslové město. Počet

¹⁾ Státní okresní archiv, 266 49 Beroun
Čes. kras (Beroun), 26 (2000), 56-58, 1 foto
ISSN 1211-1643
ISBN 80-902098-3-1